

Koruma alanları için YÖNETİM PLANI HAZIRLAMA EĞİTİMİ

2. Ders YÖNETİM PLANI FORMATI VE ALAN TANIMI (Son düzenleme 15.02.2026)

OSMAN ERDEM
56osmanerdem@gmail.com

Tel: 0533 956 5110

YÖNETİM PLANI FORMATI

Önsöz

Teşekkür

İçindekiler

Şekiller

Tablolar

Haritalar

Fotoğraflar

Kısaltmalar

Yönetici özeti

Alan yönetim planı aşağıdaki ana bölümleri içerir

1. Alan tanımı

1.1. Genel bilgiler

1.1.1. Alanın konumu, tanımı ve sınırları

1.1.2. Mülkiyet Durumu

1.1.3. Ulusal mevzuat ve uluslararası sözleşmeler

1.1.4. Koruma statüleri

1.1.5. Yönetim Yapısı

1.2. Fiziksel özellikler

1.2.1. Jeoloji ve jeomorfoloji

1.2.2. İklim

1.2.3. Hidrolojik yapı

1.2.4. Su Kalitesi

1.3. Biyolojik özellikler

1.3.1. Önemli habitatlar

1.3.2. Flora

1.3.3. Fauna (Memeliler, sürüngenler ve çift yaşamlılar, kuşlar)

1.4. Sosyoekonomik özellikler

1.4.1. Alan içerisindeki yerleşimler

1.4.2. İlgili gruba analizi ve yöre halkı değerlendirme anketi

1.4.3. Arazi kullanımları

Tarım, hayvancılık, balıkçılık, ormancılık, sazçılık, turizm vs.

1.5. Tarihi değerler ve kültürel özellikler

1.6. Sorun analizi

2. Değerlendirme

2.1. Ekolojik değerlendirme

2.1.1. Flora-fauna ve habitatların değerlendirilmesi.

2.1.2. Niteliksel değerlendirme

2.3. Sosyoekonomik ve kültürel değerlendirme

Yönetim planı formatı (DEVAM)

3. Yönetim planı

3.1. Sulak alan koruma bölgeleri

3.2. Plan kararları

3.2.1. Genel hükümler

3.1.2. Koruma bölgeleri uygulama esasları

3.1.3. Yönetim ve organizasyon (öneri varsa)

3.1. İdeal (Uzun vade hedefler) hedefler

3.2. Yönetimi etkileyen faktörler

3.3. Faaliyet (Uygulama) hedefleri

3.4. Faaliyetler ve faaliyet planları

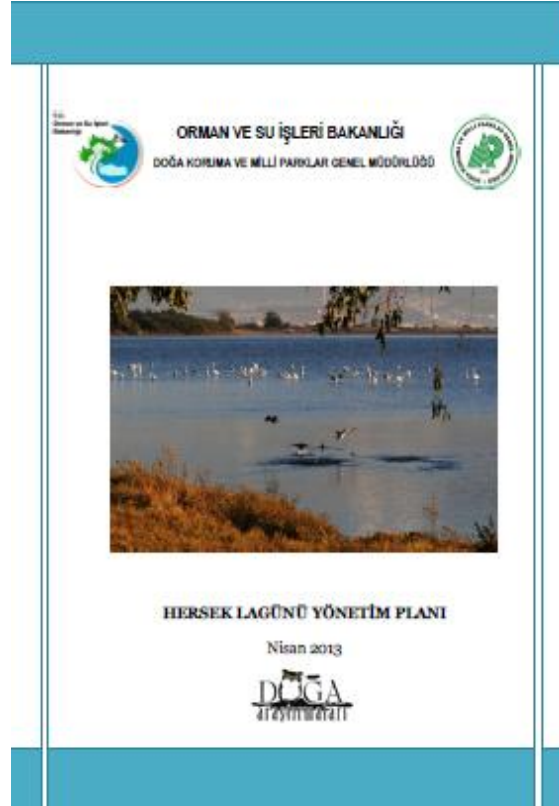
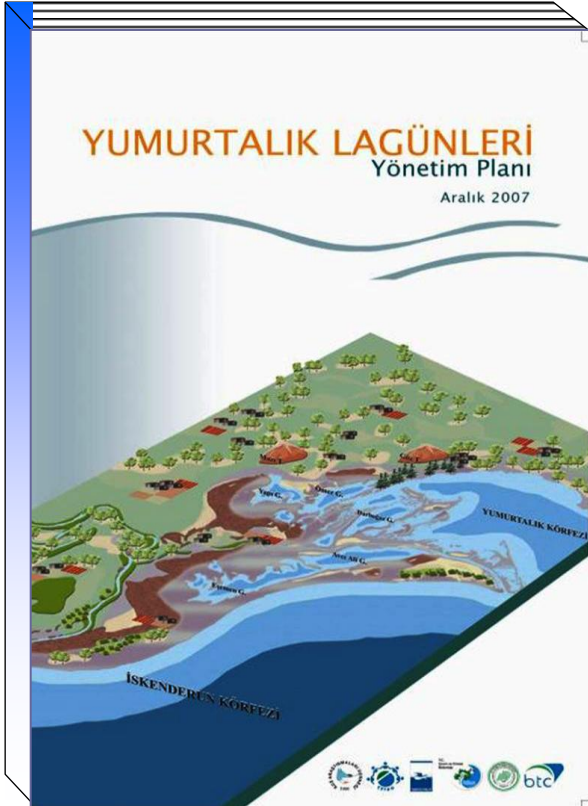
3.5. Uygulama dönemi çalışma planı

Kaynaklar

ÖN KAPAK

Ön kapakta yönetim planının adı, alanın çok iyi bir fotoğrafı (fotoğrafları), eylem planını hazırlayan kurum/kuruluş ile fon sağlayan kurum ve kuruluşların logoları yer almalıdır.

Örnekler

ÖN KAPAK ARKASI

İç kapak arkasında yönetim planının uygulamasından sorumlu kurumun merkez ve taşra birimlerinin iletişim bilgileri,

Yönetim planını hazırlayan kurumun iletişim bilgileri

Yönetim planında fotoğrafları kullanılan fotoğrafçıların, harita ve diğer çizimleri yapan kişilerin ve tasarımcının ismi yer alacaktır.

Yayın hakları ile yayında kullanılan, harita, çizim ve fotoğrafların kullanımı ile ilgili uyarılara yer verilmelidir.

İÇ KAPAK

Yönetim planından sorumlu kamu kurumunun adı, yönetim planı adı ve planının kapsadığı dönem/tarihler ile ön kapakta yer almıyorsa planı hazırlayan kuruluşun adı ve logosu yer almalıdır.

Önsöz: Birden fazla olabilir, ilgili kamu kurumunun üst düzey yöneticilerinden biri, yönetim planını hazırlayan kurum veya kuruluş yöneticisi

Teşekkür: Yönetim planlaması sürecine katılan, destek ve katkı veren tüm kişileri kapsamalıdır.

İçindekiler

Kısaltmalar: Planda yer alan tüm kısaltmalar yer almalıdır.

Yönetici özeti: İki sayfayı geçmemeli ve aşağıdaki bilgileri kapsamalıdır.

Alanın yeri ve kısa tanıtımı,

Alanın ulusal ve uluslararası ölçütlere göre koruma durumu,

Yönetim planı sürecinde yapılan çalışmalar (Literatür derlemesi, arazi çalışmaları, paydaş görüşmeleri, çalıştaylar)

Alanı önemli kılan başlıca özellikleri; bunların ulusal ve uluslararası koruma öncelikleri,

Tehditler ve sınırlayıcı faktörler ve bunların düzeyleri,

Yönetim hedefleri ve öncelikleri ana başlıklar halinde verilmelidir.

2. Ders

ALAN TANIMI

Bu sunu kapsamında sadece alan tanımı altında yer alan başlıklara yer verilmiş, bazı hususlara dikkat çekilmiştir. Ayrıca, daha önce Arin Gölü Sulak Alan Yönetim Planı, Sulak Alan Alt Havzası Biyolojik Çeşitlilik Araştırma Projesi kapsamında hazırlanan «İlgi Grubu Analizi» ve «Yöre Halkı Değerlendirme Anket Formu» verilmiştir.

Ayrıntılı alan tanımı bir sonraki derste bu eğitim programı için hazırlanan «Sarısu Alan Tanımı» altında örneklerle anlatılacaktır.

ÇOK ÖNEMLİ

DOĞRU TEŞHİS– DOĞRU TEDAVİ

İyi bir yönetim planı, iyi bir alan tanımı ile başlar.

Alanın fiziksel, biyolojik, sosyoekonomik ve kültürel özellikleri iyi bilinmiyorsa, iyi bir yönetim planı yapmak **MÜMKÜN DEĞİLDİR.**

Alan tanımı mümkün olduğunca kısa ve öz, sade ve herkes tarafından anlaşılır bir dille yazılmalıdır.

Tanımlamada mümkün olduğunca söz yerine şemalara, haritalara, tablolara, fotoğraflara yer verilmelidir.

Alan tanımında aşağıda verilen başlıklara ait bilgiler bulunmalıdır.
(Alanın durumuna ve ihtiyaca göre aşağıdaki başlıklara eklemeler olabilir.)

1. GENEL BİLGİLER

- 1.1. Alanın konumu, tanımı ve sınırları
- 1.2. Mülkiyet durumu
- 1.3. Ulusal mevzuat ve Doğa koruma ile ilgili uluslararası sözleşmeler
- 1.4. Alandaki koruma statüleri
- 1.5. Yönetim yapısı

2. FİZİKSEL VE JEOLojİK ÖZELLİKLER

- 2.1. Jeoloji, jeomorfoloji ve toprak yapısı
- 2.2. İklim
- 2.3. Hidrolojik yapı
- 2.4. Su Kalitesi

3. BİYOLOJİK ÖZELLİKLER

3.1. Önemli habitatlar

3.2. Flora (Sukul ve karasal bitkiler)

3.3. Fauna

3.3.1. Sukul omurgasızlar

3.3.2. Sukul omurgalıları ve balıklar

3.3.3. Memeliler

3.3.4. Sürüngenler ve çift yaşamlıları

3.3.5. Kuşlar

Bu bölümde;

Alanı hangi habitatlar temsil ediyor; bunların önemli özellikleri ile alanda bulunan nadir ve nesli tehlikedeki bitki ve hayvan türlerine dikkat çekilmelidir.

4. SOSYOEKONOMİK VE DEMOGRAFİK YAPI, KÜLTÜREL DEĞERLER

4.1. Alanla doğrudan ilişkili yerleşimler

Bu başlık altında alanla ilişkili yerleşimlerin nüfus, ulaşım, iletişim, sağlık, eğitim, kanalizasyon vb. ile ekonomik durumu yer alacaktır. Bilgilerin tablolar halinde verilmesi önerilmektedir.

4.2. Yönetim yapısı ve alandaki önemli güç odakları

Bu başlık altında ayrıca **ilgi grubu analizi** ve **yöre halkı değerlendirme anketi** yapılmalıdır.

Bir sonraki slaytta Arin Gölü sulak alan yönetim planı, sulak alan alt havzası biyolojik çeşitlilik araştırma projesi kapsamında yapılan ilgi grubu analizi ve yöre halkı değerlendirme anketi örnek olarak verilmektedir.

ARIN GÖLÜ YÖNETİM PLANI İLGİ GRUBU ANALİZİ				
PAYDAŞLAR	ÖZELLİKLER	ANA İLGİLERİ	ÇIKARLAR KORKULAR BEKLENTİLER	DEĞİŞİM İÇİN KAPASİTE+MOTİVASYON
Bölge halkı	Yoksul Eğitim seviyesi düşük Feodal yapı çok güçlü Terör olayları yaygın Doğa koruma konusunda bilgi yetersiz	* Yüzyıllardır geçiminin önemli bir kısmını hayvancılıktan sağlıyor. (Hayvanlarını otlatıyor, sazlıkların çevresindeki çayırları biçiyor ve hayvanlarına yediriyor.) Saz kesimi Avcılık	Ekonomik girdi Hayvancılığın yasaklanması Daha fazla kazanç Alışkanlıklarının sınırlandırılması	Alanın değerleri hakkında bilgilendirme Planlama ve karar süreçlerine aktif katılım Gelir düzeyinin artırılmasına yönelik projelerin geliştirilmesi
Yerel kamu kurumları	Alanı ve yöre insanını tanıyorlar Kanunlarla yetkilendirilmiş güçleri ve imkanları var.	Kanunlarla tanımlanmış ve yetkilendirilmiş görev ve sorumluluklar	Görev ve sorumluluklarını yerine getirmiş veya getirmemiş olmak	Alanın değerleri ve planlama süreci hakkında bilgilendirme Kurum ziyaretleri, bilgilendirme ve bilgi alma Planlama ve karar süreçlerine aktif katılım sağlama
Yerel Yönetimler	Yerel avantajlara sahip Kara mekanizmalarında yer alıyorlar Siyasi güçleri var.	Yerel sorunlara ilgisi olduğunu göstermek Siyasi çıkar ve beklentiler Kanuni zorunluluk	Konumunu kuvvetlendirir Konumunu kaybeder Prestij sağlama ya da kaybetme	Alanın değerleri ve planlama süreci hakkında bilgilendirme Kurum ziyaretleri, bilgilendirme ve bilgi alma Planlama ve karar süreçlerine aktif katılım sağlama

ARİN GÖLÜ YÖNETİM PLANI İLGİ GRUBU ANALİZİ (Devam)				
PAYDAŞLAR	ÖZELLİKLER	ANA İLGİLERİ	ÇIKARLAR KORKULAR BEKLENTİLER	DEĞİŞİM İÇİN KAPASİTE+MOTİVASYON
Avcılar	Avcılık yapıyor	Yasadışı avcılık	Avcılığın yasaklanması	Sürdürülebilir avcılık konusunda bilgilendirme Planlama süreçlerine katılım
Balıkçılar	Ticari balıkçılık yapılmıyor Alandaki balıklar ve balıkçılık hakkında bilgi sahibi değiller	Balık avlıyor ve ailesine yiyecek sağlıyor	Balıkçılık konusunda bilgi düzelerini artırma Balıkçılık için uygun alt yapının sağlanması	
Hayvan sahipleri	Hayvanlarını otlatıyor, çayır biçiyor		Hayvancılığın sınırlandırılmaması	Hayvancılığın geliştirilmesi için proje desteği
Çiftçiler	Çevresindeki tarım alanlarını kullanıyor Zirai gübre ve ilaç kullanımı konusunda bilgileri zayıf	Daha çok tarımsal üretim için gübre ve tarımsal ilaç kullanım		Tarımsal gübre ve ilaç kullanımı konusunda bilgilendirme

Alanla ilişkili yerleşimlerde yaşayan halkın alanla olan ilişkilerini değerlendirebilmek, alan ve alanı etkileyen sorunlar ve çözüm önerileri hakkında düşünceleri ile alanı sahiplenme düzeylerini ve beklentilerini öğrenmek amacıyla aşağıdaki anket çalışması yapılması yararlı olacaktır.

Aşağıda Arin Gölü sulak alan yönetim planı, sulak alan alt havzası biyolojik çeşitlilik araştırma projesi kapsamında hazırlanan **ANKET FORMU** verilmiştir. (Anketteki sorular değiştirilebilir, çıkarılabilir veya eklenebilir.)

YÖRE HALKI DEĞERLENDİRME ANKET FORMU			
1. Arin Gölü ile köyünüzün veya sizin bir ilişkiniz var mı? Alandan herhangi bir şekilde yararlanıyor musunuz?			
• Hayvanları otlatıyorum		Köyde kaç hayvan var;	
• Hayvanlarımız su içiyor			
• Av yapıyorum		Kaç kişi avcılık yapıyor;	
• Diğer			
2. Arin Gölü kirlenir, bozulur veya tamamen yok olursa bundan siz veya (köyünüzdeki başkaları) etkilenir misiniz, zarar görür müsünüz, nasıl?			
3. Arin Gölü koruma altına alınmalı mı?		Evet	
		Hayır	
4. Sizce son 20 yılda Arin Gölü ve çevresinde neler değişti?			
• Gölde kuş sayısı azaldı/arttı.			
• Göl çevresinde ilaç ve gübre kullanımı arttı			
• Göl suyu kirlendi.			
• Gölü besleyen sular azaldı			
• Diğer			

YÖRE HALKI DEĞERLENDİRME ANKET FORMU (DEVAM)	
• Göl suyu kirlendi.	
• Gölü besleyen sular azaldı	
• Diğer	
5. Tarım ilaçları ve kimyevi gübre kullanıyor musunuz?	
• Gübre kullanmak için toprak tahlili yaptırıyor musunuz?	
• En son toprak tahlili ne zaman yaptırdınız.	
• Tarım ilaçlarını ziraat mühendisine sorarak mı kullanıyorsunuz?	
• Tarım ilaçlarını ve kimyevi gübreleri doğru kullandığınızı düşünüyor musunuz?	
6.Sizce Arin Gölü'nde kaçak avcılık yapılıyor mu? Kimler yapıyor (Dışarıdan geliyor veya göl çevresinde yaşayanlar gibi) Yapılıyorsa kaçak avcılık nasıl önlenebilir?	
7.Sizce Arin Gölü ve çevresinde sorunlar nelerdir? Önemli gördüğünüz üç sorunu sıralar mısınız?	1. 2. 3.
Bu sorunların sizce çözümü var mıdır? Varsa nasıl çözülmelidir?	
8.Alanın yönetim planı yapılıyor. Yönetim planının bu sorunların çözümüne katkısı olabilir mi?	
9. Yönetim planı toplantılarına katılmak ister misiniz?	
10. Arin Gölü'nün ulusal ve uluslararası düzeyde tanınmasını ister misiniz?	
• Köyünüze turist gelmesini ister misiniz?	
• Turizmin köyünüze bir katkısı olacağını düşünüyor musunuz?	

4.2. Ekonomik Yapı

(Türkiye’de hazırlanan yönetim planlarında ekonomik yapı ile bilgi verilirken çoğunlukla alanın bulunduğu il veya ilçeye ait veriler verilmektedir. Doğal olarak bu verilerle sağlıklı bir değerlendirme yapmak mümkün olmamaktadır. Oysa burada yapılması gereken doğrudan alanı etkileyen veya alanın koruma statüsü ve yönetim kararları veya yönetim hedefleri nedeniyle olumlu veya olumsuz etkilenen yerleşimlere ait veriler verilmelidir.)

4.2.1. Arazi kullanımı (Geçmiş ve günümüzdeki)

4.2.2. Tarım

4.2.3. Hayvancılık ve otlatma

4.2.4. Balıkçılık

4.2.5. Sanayi

4.2.6. Ormancılık

4.2.7. Turizm

4.2.8.

4.2.9.

4.3. Tarihi ve Kültürel Değerler

4.3.1. Bölge tarihi

4.3.2. Bölgenin tarihi ve kültürel değerleri

Dikkat ve ilginiz için TEŞEKKÜR EDERİM !